

DUNA-TISZA MEDENCE

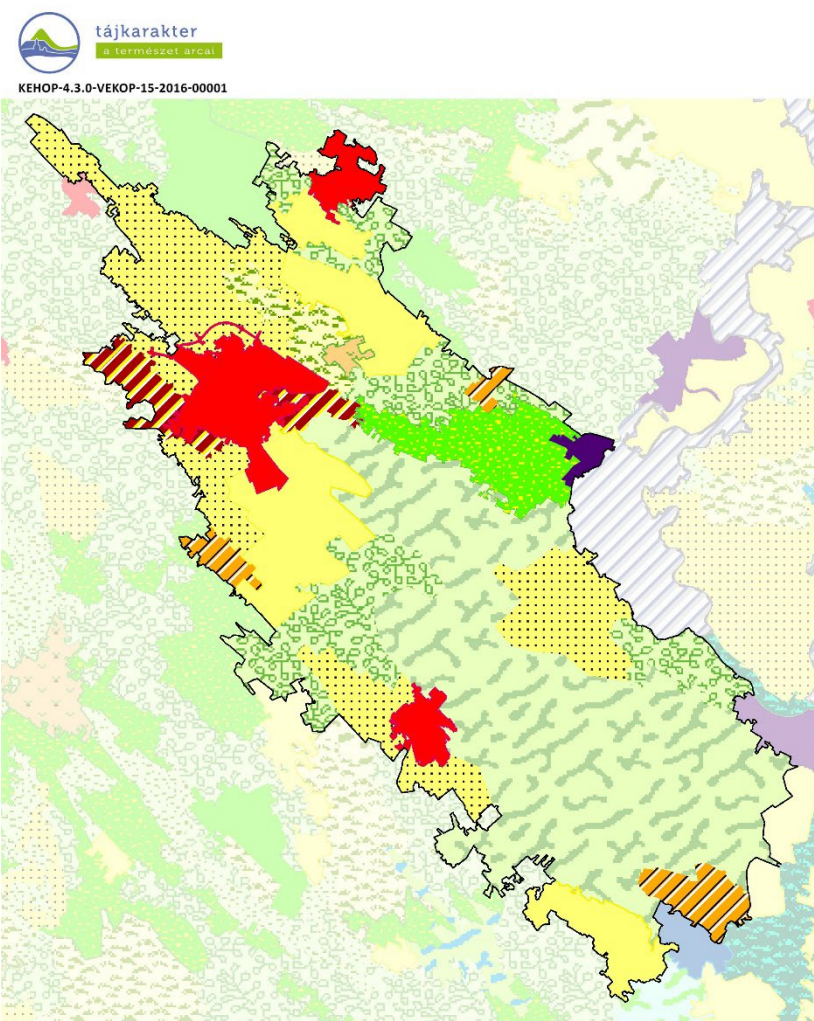
608. KISKUNSAGI LÖSZHÁT TÁJKARAKTER-TERÜLET

A Kiskunsági löszhát tájkarakter-terület sajátos mintázatának forrása a geológiai eredetéből következik. A Duna által szállított finom üledék magasabb, a folyóágak bevágódása miatt idővel ármentessé váló magaslatokon a jégkorszakban lösz képződött. Ez jelentős talajtani és biogeográfiai eltérést eredményezett a környező homokterületekhez képest. A löszterület szántóföldi használata jóval intenzívebb, a természeti értékek apró maradványfoltokra húzódtak vissza, de gyeperes és vízállásos foltjaik mozaikossá teszik az összefüggő szántóterületeket. A tájfeldrajzi szakirodalomban a tájkarakter-területtel közel azonos terület Kiskunsági löszös hát néven szerepel. Területe 1158,5 km².

Fotó: Csorba Péter (Kiskunsági löszös hát, Kecskemét, 2017)

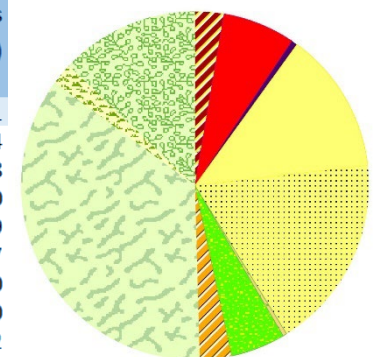
A Kiskunsági löszhát tájkarakter-területen előforduló tájkarakter-típusok

- Agglomerálódó települési táj síkságon
- Erdő-agrármozaikos síksági táj
- Erdődomináns, mozaikos síksági táj
- Szántó-gyep-vízmozaikos síksági táj
- Szántódomináns, homogén síksági táj
- Szántódomináns, mozaikos síksági táj
- Szőlő-kertdomináns, jellemzően mozaikos síksági táj
- Település-kert-agrármozaikos síksági táj
- Települési táj síkságon
- Települési táj vízparton
- Változatos felszínborítású síksági táj

Tájkarakter-típusok	Össz-terület (km ²)	Terület-arány (%)	Folt-szám	Átlagos foltméret (km ²)	Szórás (km ²)
Kiskunsági löszhát	1158,49	100,00%	30	38,62	72,51
Agglomerálódó települési táj síkságon	31,09	2,68%	2	15,55	5,74
Települési táj síkságon	78,04	6,74%	3	26,01	16,98
Települési táj vízparton	6,56	0,57%	1	6,56	0,00
Szántódomináns, homogén síksági táj	152,58	13,17%	4	38,14	19,49
Szántódomináns, mozaikos síksági táj	208,64	18,01%	7	29,81	27,07
Szőlő-kertdomináns, jellemzően mozaikos síksági táj	4,23	0,37%	1	4,23	0,00
Erdődomináns, mozaikos síksági táj	58,86	5,08%	1	58,86	0,00
Település-kert-agrármozaikos síksági táj	34,14	2,95%	3	11,38	6,92
Szántó-gyep-vízmozaikos síksági táj	411,35	35,51%	1	411,35	0,00
Erdő-agrármozaikos síksági táj	23,42	2,02%	1	23,42	0,00
Változatos felszínborítású síksági táj	149,58	12,91%	6	24,93	21,49

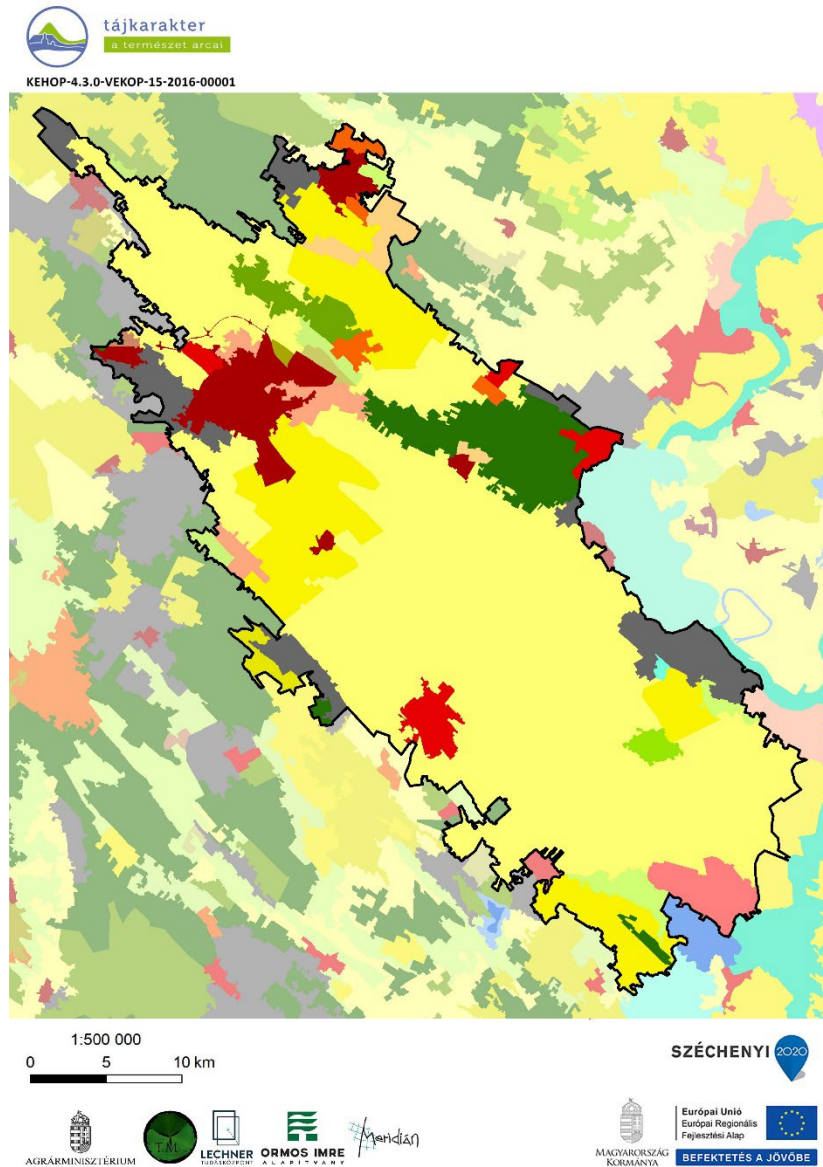

A KISKUNSAGI LÖSZHÁT TÁJKARAKTER-TERÜLET KULCSJELLEMZŐI

I/1. Domborzat

A táj domináns domborzati típusa az enyhén tagolt alacsony síkság, amelynek területi aránya 68%. Emellett jelentős még a tagolt síkság részesedése is (22%) (Az indikátor országos eloszlásáról készült térképet lásd: Az országos tájkarakter-területek lehatároló és leíró indikátorai I/1. térkép)

I/2. Komplex felszínborítás-típusok

- 1000 - Településdomináns homogén
- 1001 - Településdomináns mozaikos
- 1201 - Település-szántómozaik
- 1231 - Település-agrár-mozaik
- 1251 - Település-agrár-erdőmozaik
- 2000 - Szántódomináns homogén
- 2001 - Szántódomináns mozaikos
- 2301 - Szántó-kertmozaik
- 2401 - Szántó-gyepmozaik
- 2451 - Agrár-erdőmozaik
- 2501 - Szántó-erdőmozaik
- 3001 - Kertdomináns jellemzően mozaikos
- 4000 - Gyepdomináns homogén
- 4001 - Gyepdomináns mozaikos
- 4501 - Gyep-erdőmozaik
- 4601 - Gyep-víz mozaik
- 5000 - Erdődomináns homogén
- 5001 - Erdődomináns mozaikos
- 7001 - Dominancia nélküli

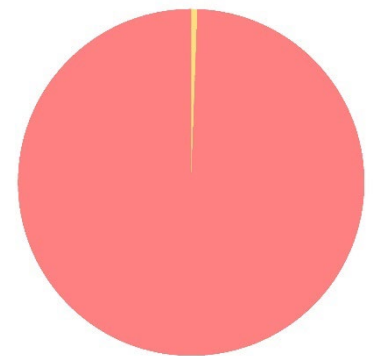
Az indikátor országos eloszlásáról készült térképet lásd: Az országos tájkarakter-területek lehatároló és leíró indikátorai I/2. térkép)

TERMÉSZETI JELLEMZŐK

II/1. Éghajlati körzetek

A tájkarakter terület teljes egésze meleg-száraz éghajlati körzetbe tartozik. (Az indikátor országos eloszlásáról készült térképet lásd: Az országos tájkarakter-területek lehatároló és leíró indikátorai II/1. térkép)

Éghajlati körzetek	Területarány (%)
Kiskunsági löszhát	
meleg - száraz	99,42%
mérsékelt meleg - száraz	0,58%

II/2. Tengerszint feletti magasság

A tengerszint feletti magasság a domborzat egyik forrásindikátora. A jellemző magassági értékek leírása azonos a domborzatnál leírtakkal. (Az indikátor országos eloszlásáról készült térképet lásd: Az országos tájkarakter-területek lehatároló és leíró indikátorai II/2. térkép)

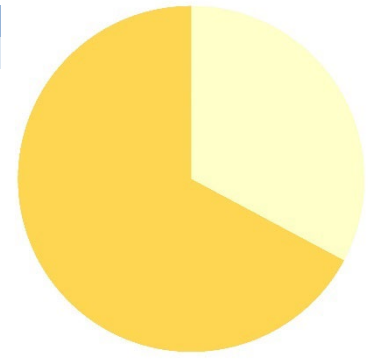
II/3. Relief

A relief a domborzat egyik forrásindikátora. A jellemző felszín-mozgalmassági jellemzők leírása azonos a domborzatnál leírtakkal. (Az indikátor országos eloszlásáról készült térképet lásd: Az országos tájkarakter-területek lehatároló és leíró indikátorai II/3. térkép)

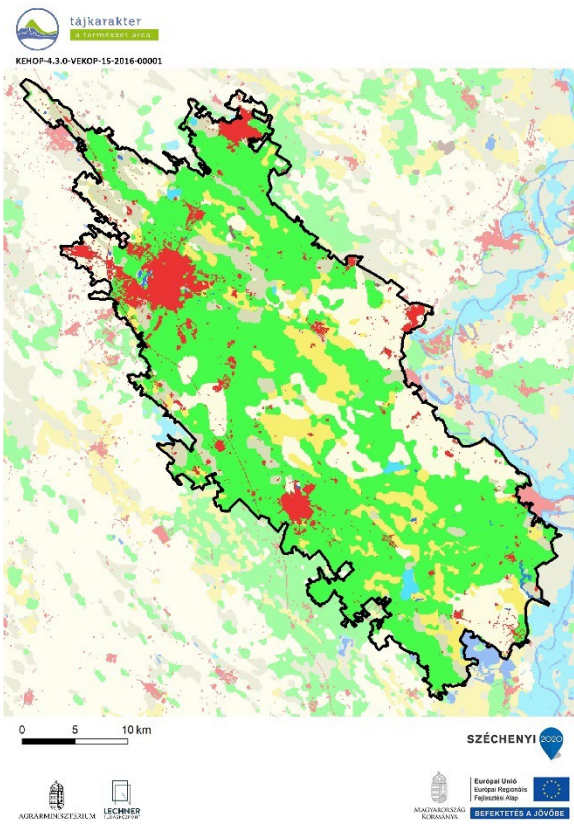
II/4. Alapkőzet

A Kiskunsági löszhát területének kétharmadán a lösz a jellemző. A vízfolyások mentén, a terület egyharmadán alluviális üledék fordul elő. (Az indikátor országos eloszlásáról készült térképet lásd: Az országos tájkarakter-területek lehatároló és leíró indikátorai II/4. térkép)

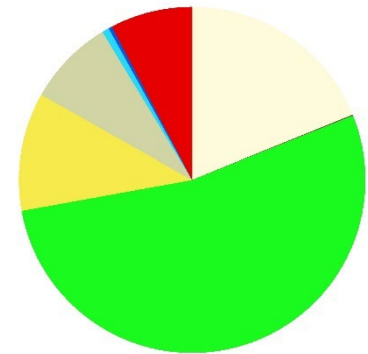
Kőzet név	Területarány (%)
Kiskunsági löszhát	100,00%
glaciális és alluviális üledék	32,81%
löszös üledék	67,19%

II/5. Talajtípusok

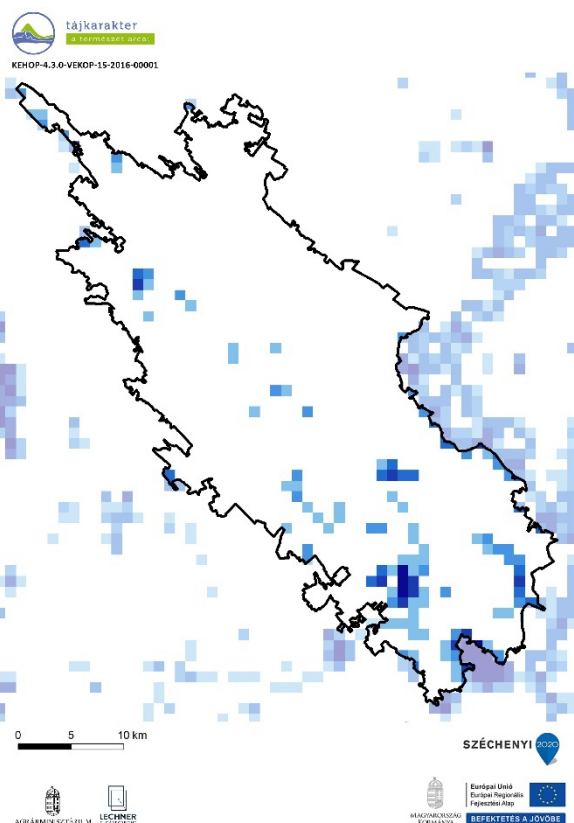

Talajtípus	Területarány (%)
Kiskunsági löszhát	100,00%
Csernozjom talajok	53,20%
Váztalajok	18,86%
Szikes talajok	11,05%
Réti talajok	8,14%
Beépített terület	7,67%
Öntés és lejtőhordalék talajok	0,66%
Nyílt vízfelszín	0,33%
Barna erdőtalajok	0,09%

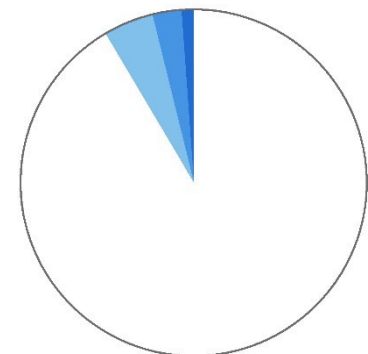

A táj jellegzetes főtípusa a csernozjom. Aránya több, mint 50%. Emellett még jelentős a váztalajok és szikes talajok területi kiterjedése. (Az indikátor országos eloszlásáról készült térképet lásd: Az országos tájkarakter-területek lehatároló és leíró indikátorai II/5. térkép)

II/6. Felszíni vizek területaránya

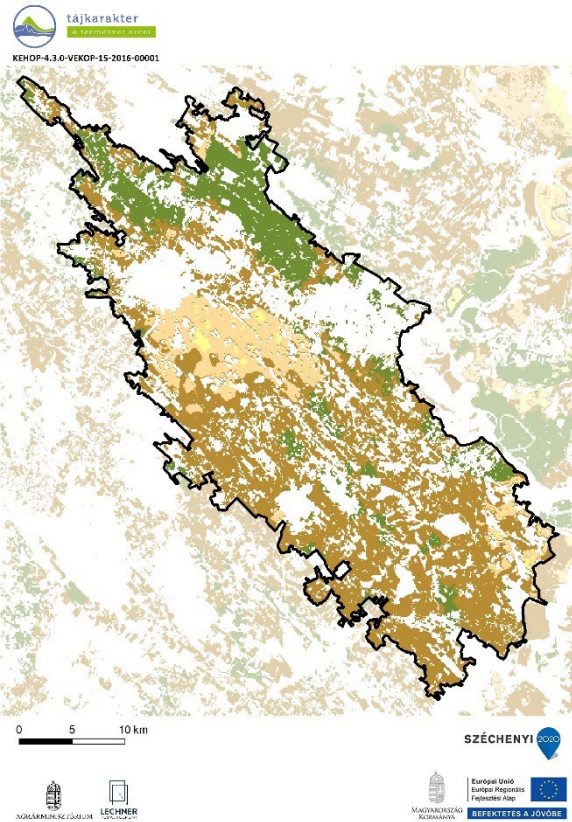

Felszíni vizek területaránya	Területarány (%)
Kiskunsági löszhát	
0-1% - nincs, elenyésző	90,36%
1-5% - alacsony	4,65%
5-10% - közepes	2,67%
10-20% - magas	1,12%
20-50% - nagyon magas	0,86%
50-100% - meghatározó	0,34%

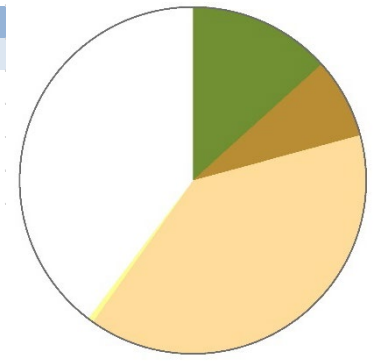

A felszíni vizek aránya a tájban átlagos, 0,011 km²/km². (Az indikátor országos eloszlásáról készült térképet lásd: Az országos tájkarakter-területek lehatároló és leíró indikátorai II/6. térkép)

II/7. Ökotípusos földhasználat

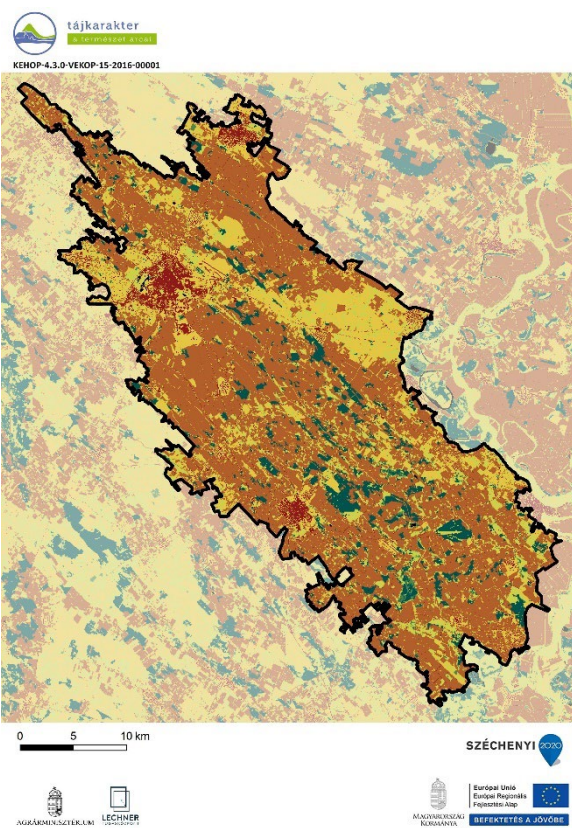

Ökotípusos földhasználat	Területarány (%)
Kiskunsági löszhát	60,32%
kiváló termőhelyi adottságú szántó	0,52%
gyenge és közepes termőhelyi adottságú szántó	7,49%
gyenge és közepes, környezetileg érzékeny szántó	38,99%
erdőtelepítésre javasolt terület	13,32%

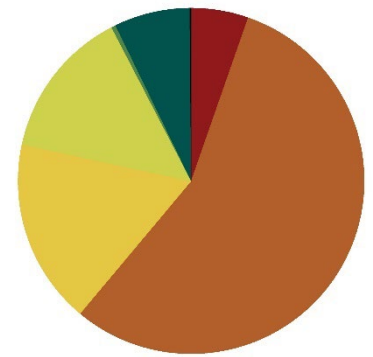

Az ökotípusos vizsgálat szerint a táj területének több mint 13 %-án erdősítés javasolt, a terület mintegy 39 százalékán pedig - a növénytermesztés szempontjából közepes és gyenge talajadottságok, illetve a környezeti érzékenység következtében - a szántók extenzifikációja (földhasználat-váltás vagy szántóföldi művelés külterjesítése) indokolt. (Az indikátor országos eloszlásáról készült térképet lásd: Az országos tájkarakter-területek lehatároló és leíró indikátorai II/7. térkép)

II/8. Ökológiai állapot

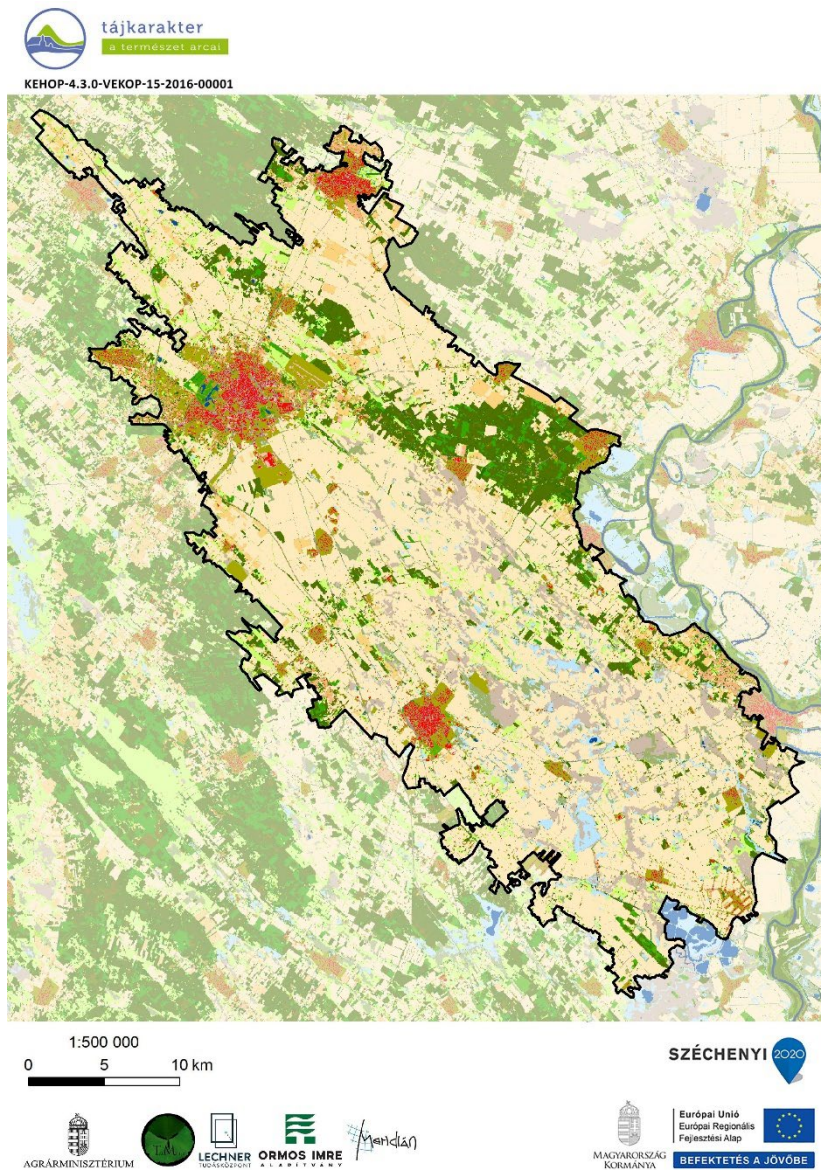
Ökológiai állapot	Területarány (%)
Kiskunsági löszhát	
Mesterséges felszín	5,3
Rossz ökológiai állapot	55,7
Kedvezőtlen ökológiai állapot	17,3
Közepes ökológiai állapot	14,0
Jó ökológiai állapot	0,4
Kiváló ökológiai állapot	7,1
Adathiány	0,1

A rossz állapotú területek aránya kimagasló (56%), ezen felül a kedvezőtlen állapotú (17%) és a közepes állapotú (14%) területek jelennek meg magasabb arányban, a kiváló állapotú területek aránya viszonylag magas (7%). (Az indikátor országos eloszlásáról készült térképet lásd: Az országos tájkarakter-területek lehatároló és leíró indikátorai II/8 térkép)

FELSZÍNBORÍTÁS-JELLEMZŐK

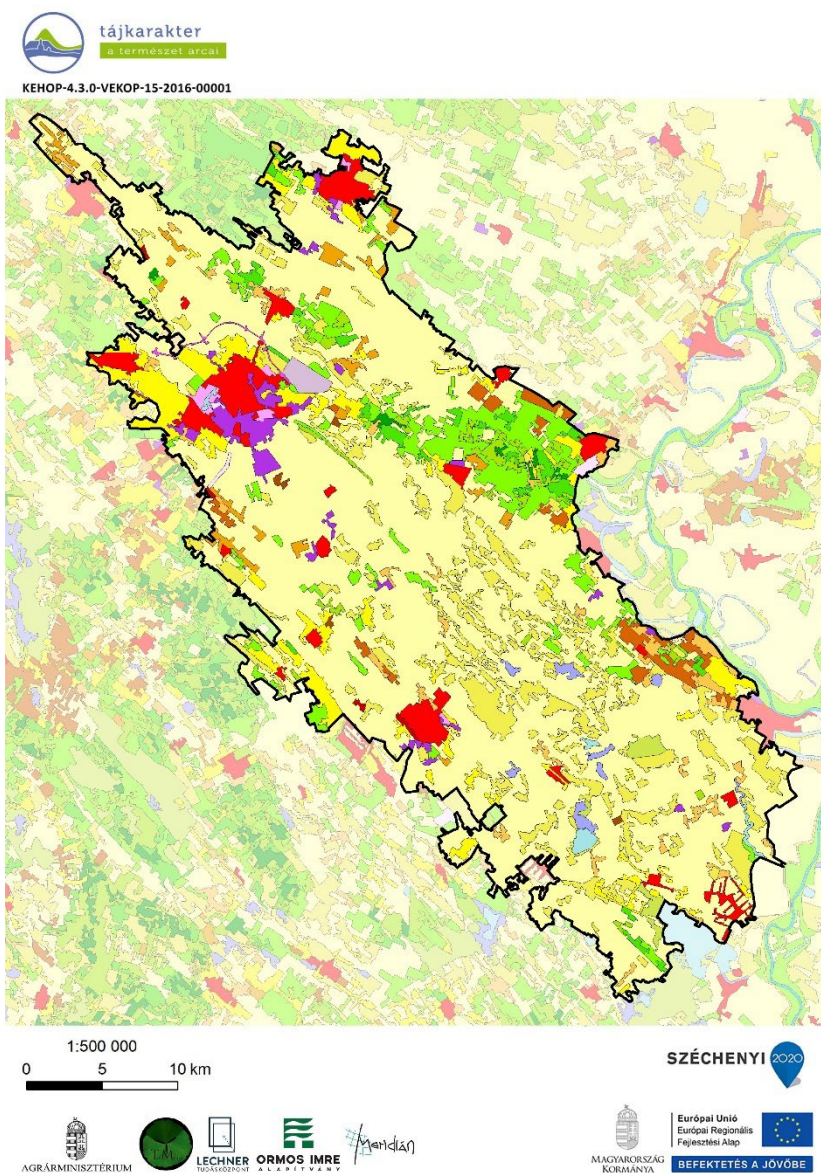
II/9. Ökoszisztéma-alaptérkép (2. szint)

11 : Épületek	41 : Többeltvízhatástól független (TVFLN) erdők
12 : Utak és vasutak	42 : Természetszerűbb galériaerdők
13 : Egyéb burkolt vagy burkolatlan mesterséges felületek	43 : Egyéb vízhatás alatt álló (TVHA) erdők
14 : Zöldfelületek mesterséges környezetben	44 : Idegenhonos fajok dominálta erdők, faültetvények
21 : Szántóföldek	45 : Erdőként nyilvántartott faállomány nélküli, vagy felújítás alatt álló területek
22 : Állandó kultúrák	46 : Máshová nem besorolható fás száru növényzet
23 : Komplex területek	51 : Lágyszárú dominanciájú vizes élőhelyek
31 : Homoki gyepek	52 : Fás száru dominanciájú vizes élőhelyek
32 : Szikes és szikesedésre hajlamos gyepek	61 : Állóvizek
33 : Sziklakibúvásokkal tarkított gyepek	62 : Vízfolyások
34 : Zárt gyepek kötött talajon vagy domb és hegyvidéken	
35 : Máshová nem besorolható lágyszárú növényzet	

(Az indikátor országos eloszlásáról készült térképet lásd: Az országos tájkarakter-területek lehatároló és leíró indikátorai II/9. térkép)

II/10. CORINE felszínborítás

Összefüggő településszerkezet	Gyümölcsösök, bogyósok
Nem összefüggő településszerkezet	Rét, legelő
Ipari vagy kereskedelmi területek	Komplex művelési szerkezet
Út- és vasúthálózat és csatlakozó területek	Elsődlegesen mezőgazdasági területek jelentős természetes növényzettel
Kikötők	Lomblevelű erdők
Repülőterek	Tülevelű erdők
Nyersanyag kitermelés	Vegyes erdők
Lerakóhelyek, meddőhányók	Természetes gyepek, természetközeli rétek
Építési munkahelyek	Átmeneti erdős-cserjés területek
Városi zöldterületek	Ritkás növényzet
Sport-, szabadidő- és üdülőterületek	Szárazföldi mocsarak
Nem öntözött szántóföldek	Tőzeglápok
Rizsföldek	Folyóvizek, vízi utak
Szőlők	Állóvizek

(Az indikátor országos eloszlásáról készült térképet lásd: Az országos tájkarakter-területek lehatároló és leíró indikátorai II/10. térkép)

II/11. Felszínborítás-átalakulás típusok

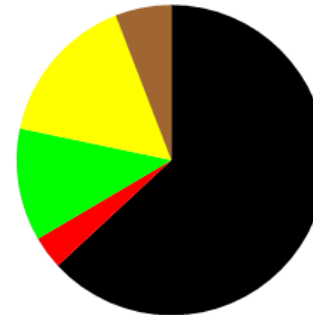
Felszínborítás stabilitás	Mintapontok száma (db)	Százalékarány (%)
Kiskunsági löszhát	290	100,00%
1 - Stabil	150	51,72%
2 - Kvázi stabil	80	27,59%
3 - Lépcsőzetes	24	8,28%
4 - Ciklikus	16	5,52%
5 - Dinamikus	20	6,90%

(Az indikátor országos eloszlásáról készült térképet lásd: Az országos tájkarakter-területek lehatároló és leíró indikátorai II/11. térkép)

II/12. Felszínborítás-átalakulás jellege

Felszínborítás átalakulás	Mintapontok száma (db)	Százalékarány (%)
Kiskunsági löszhát	290	100,00%
1 - Változatlan terület	183	63,10%
2 - Településnövekedés	10	3,45%
3 - Extenzifikáció	34	11,72%
4 - Intenzifikáció	46	15,86%
5 - Dinamikus terület	17	5,86%

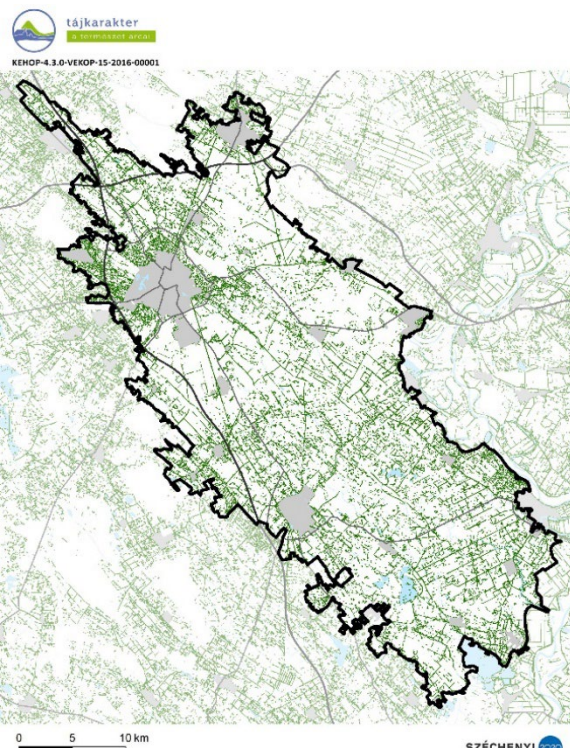

(Az indikátor országos eloszlásáról készült térképet lásd: Az országos tájkarakter-területek lehatároló és leíró indikátorai II/12. térkép)

II/13.-16. Stabil felszínborítású területek (stabil településterület, stabil szántó-, kert-, szőlőterület, stabil erdőterület, stabil gyepterület és vízfelszín)

(Az indikátorok országos eloszlásáról készült térképet lásd: Az országos tájkarakter-területek lehatároló és leíró indikátorai II/13.-16. térkép)

II/17. Zöld vonalas elemek sűrűsége

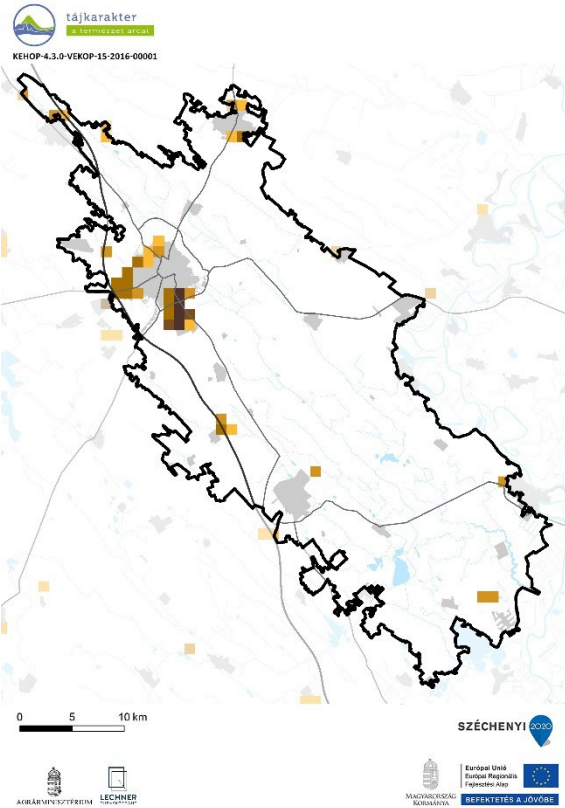

ZÖLD VONALAS ELEMÉK SŰRŰSÉGE

- Zöld vonalas elem
- Gyorsforgalmi út
- Főút
- Belterület
- Vízgazdálkodási térség (OTrT)

Zöld vonalas elemekben közepes ellátottságú terület. (Az indikátor országos eloszlásáról készült térképet lásd: Az országos tájkarakter-területek lehatároló és leíró indikátorai II/17. térkép)

II/18. Beépítettség növekedése (1990-2018)

Beépítettség növekedése (1990-2018)	Területarány (%)
Kiskunsági löszhát	
0%	96,78%
1-6%	0,82%
6-10%	0,95%
10-20%	0,93%
20-40%	0,17%
40-100%	0,35%

1990-2018 között a terület 3 %-át érintette új települési területek kialakulása, Kecskeméten és szomszédos településein. (Az indikátor országos eloszlásáról készült térképet lásd: Az országos tájkarakter-területek lehatároló és leíró indikátorai II/18. térkép)

II/19. Közlekedési hálózat sűrűsége

A közlekedési hálózat sűrűsége a tájban közepes, 0,37 km/km². (Az indikátor országos eloszlásáról készült térképet lásd: Az országos tájkarakter-területek lehatároló és leíró indikátorai II/19. térkép)

Közlekedési hálózat sűrűsége	Területarány (%)
Kiskunsági löszhát	
0-0,44 km/km ²	74,01%
0,44-1,56 km/km ²	19,97%
1,56-9,44 km/km ²	6,02%

II/20. Ronsolt területek aránya (külfertéses bánya, hulladéklerakó)

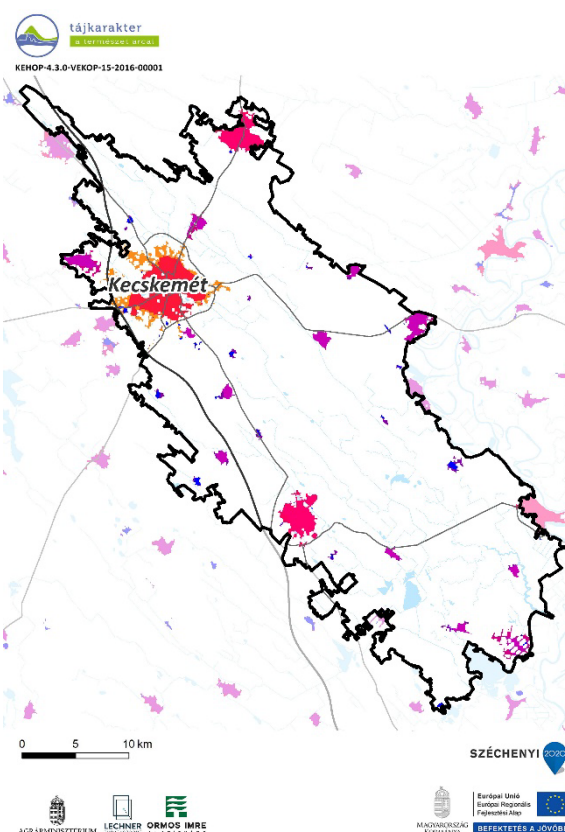
Földhasználati információk alapján a ronsolt területek (lerakók, külszíni bányaterületek) tájkarakter területhez viszonyított aránya az országos átlag alatti, nem jelentős. (Az indikátor országos eloszlásáról készült térképet lásd: Az országos tájkarakter-területek lehatároló és leíró indikátorai II/20. térkép)

ANTROPOGÉN ÉS PERCEPCIONÁLIS JELLEMZŐK

II/21. Település-sűrűség (belterületi beépített területek eloszlása)

A Kiskunsági löszhátat és a Duna-Tisza közti homokhátságot hasonló, ritka (0,11 db/km²) településhálózat jellemzi. (Az indikátor tájkarakter-típusok határaihoz igazított országos eloszlásáról készült térképet lásd: Az országos tájkarakter-területek lehatároló és leíró indikátorai II/21. térkép)

II/22. Településméret (átlagos belterületi települési terület mérete)

TELEPÜLÉS MÉRETKATEGÓRIÁJA

1	(0-0,48 km ²)
2	(0,48-4,8 km ²)
3	(4,8-14 km ²)
4	(14-35 km ²)
5	(35-80 km ²)
6	(80-215 km ²)
—	Gyorsforgalmi út
—	Főút
—	Vízgazdálkodási térség (OTrT)

A térség átlagosnak számító, 6,3-7,0%-os beépítettségét változatos méretű települések alkotják, jellemző, hogy a 2., 3., 4. méretkategóriához tartozó települések részesedése hasonlóan magas, míg az 1. és 5. méretkategóriák települései alig, vagy nem játszanak szerepet. A 2. településméret kategória átlagosan 86 ha, a 3. méretkategória átlagosan 236 ha, a 4. méretkategória átlagosan 371 ha méretű. A legnagyobb település 9,08 km², a 4 km²-t meghaladó települések száma 13 db, míg a nagyterjedésű települési terek száma 2 db. (Az indikátor tájkarakter-típusok határaihoz igazított országos eloszlásáról készült térképet lásd: Az országos tájkarakter-területek lehatároló és leíró indikátorai II/22. térkép)

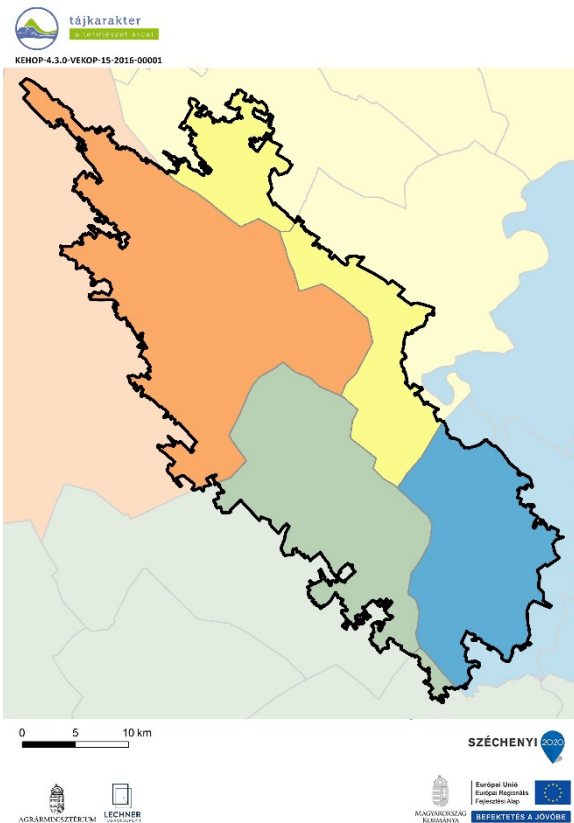
II/23. Külterületi szórványbeépítés sűrűsége

A külterületi beépítések eloszlása nagyon sűrű (3,09 db/km²), a belterületi egységekhez átlagosan 20 db külterület tartozik. A külterületi beépítések mérete kicsi (0,43 ha), a települések között nagy kiterjedésű komplex művelésű területek és kisebb szórványok (tanyák) sűrű hálózata jellemző. (Az indikátor tájkarakter-típusok határaihoz igazított országos eloszlásáról készült térképet lásd: Az országos tájkarakter-területek lehatároló és leíró indikátorai II/23. térkép)

II/24. Nagy kiterjedésű települési tér

A Kiskunsági löszhát tájkarakter-területen nagy kiterjedésű települési térből egy található Kecskemét közigazgatási területén. (Az indikátor országos eloszlásáról készült térképet lásd: Az országos tájkarakter-területek lehatároló és leíró indikátorai II/24. térkép)

II/25. Népeségváltozás

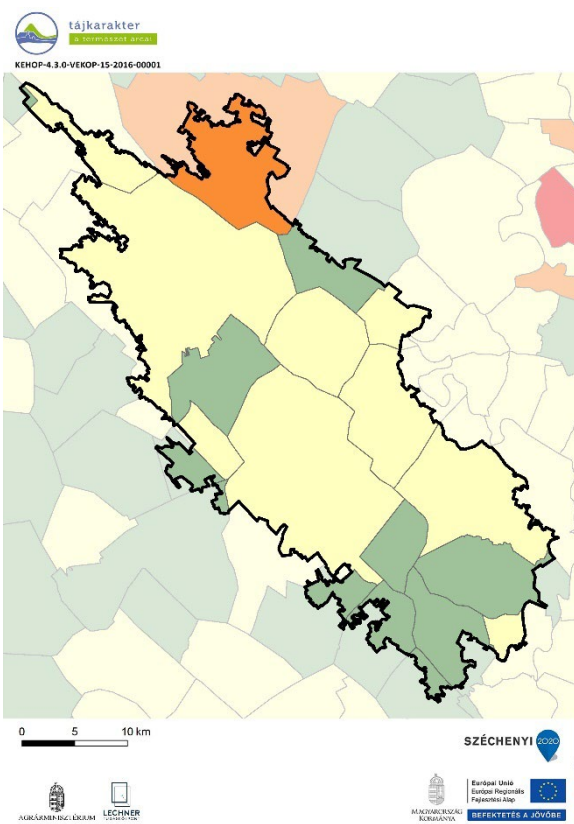

NÉPESSÉGVÁLTOZÁS (1980-2019)

65,5 - 75,9%
75,9 - 84,4%
84,4 - 98,6%
98,6 - 129,8%
129,8 - 177,6%

A Kiskunsági löszhát térségében a külterületi lakosok aránya szinte valamennyi település esetében csökkent, egyedül Nagykőrös esetében volt kimutatható növekedés. (Az indikátor országos eloszlásáról készült térképet lásd: Az országos tájkarakter-területek lehatároló és leíró indikátorai II/25. térkép)

II/26. Külterületi lakosok arányának változása

KÜLTERÜLETI LAKOSOK ARÁNYÁNAK VÁLTOZÁSA (1980-2011)

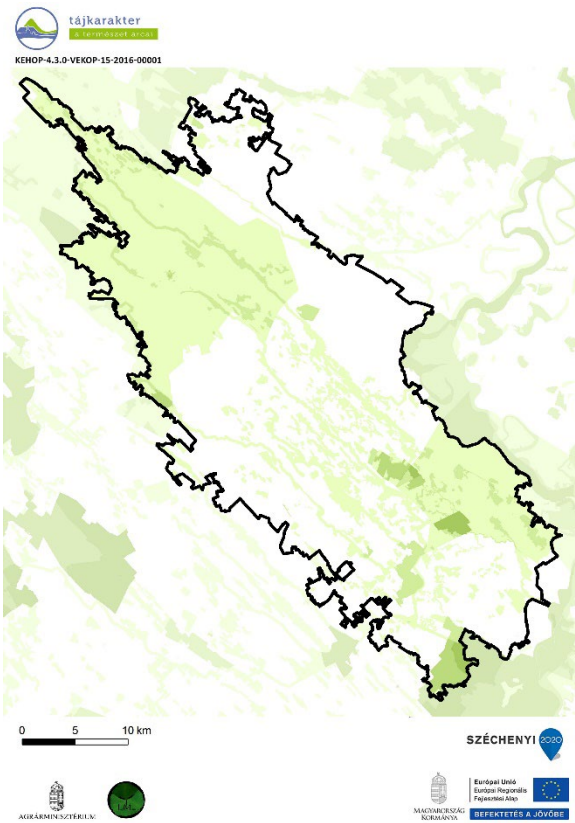
-103,3 - -74,10%
-74,0 - -16,1%
-16,0 - 0,0%
0,1 - 8,1%
8,2 - 34,5%

A Kiskunsági löszhát térségében a külterületi lakosok aránya szinte valamennyi település esetében csökkent, egyedül Nagykőrös esetében volt kimutatható növekedés. (Az indikátor országos eloszlásáról készült térképet lásd: Az országos tájkarakter-területek lehatároló és leíró indikátorai II/26. térkép)

II/27. Néprajzi táj

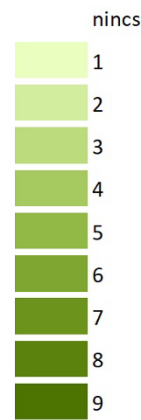
Érinti a Háromvárost és Nagykunságot is. A tanyaközpontokból lett kistelepülések szerkezete szabályos, a városokban a mezővárosi jellegzetességek hagyományosak. Eredendően tanyás térség. (Az indikátor országos eloszlásáról készült térképet lásd: Az országos tájkarakter-területek lehatároló és leíró indikátorai II/27. térkép)

II/28. Természeti és kulturális örökség

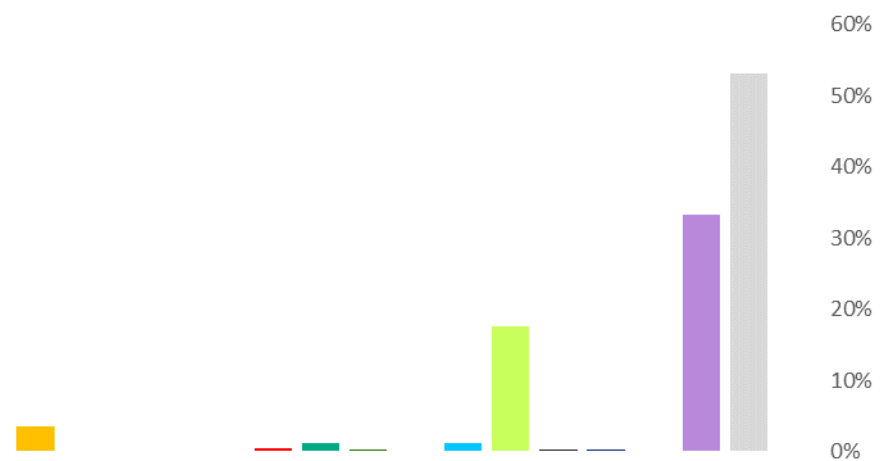

TERMÉSZETI ÉS KULTURÁLIS ÖRÖKSÉG

Védelmi célú területi lehatárolások száma

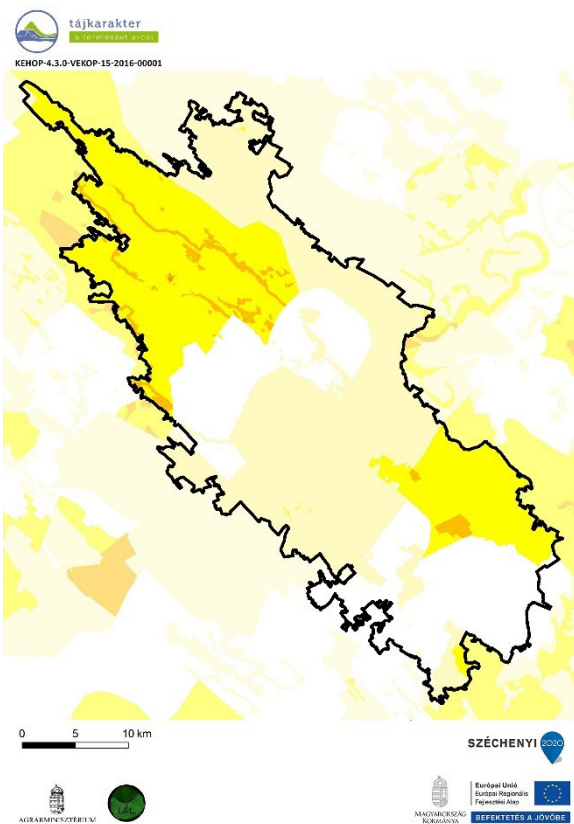

Védelmi célú területek	Összterület (km ²)	Területarány (%)
Kiskunsági löszhát	1158,49	100,00%
Natura 2000 terület	41,40	3,57%
Barlang védőövezet	0,00	0,00%
EU diploma	0,00	0,00%
Naturpark	0,00	0,00%
Természeti emlék	0,00	0,00%
Természetvédelmi terület	4,54	0,39%
Tájvédelmi körzet	13,84	1,19%
Nemzeti park	0,01	0,00%
MAB bioszféra rezervátum	0,00	0,00%
Ramsari terület	12,47	1,08%
Nemzeti ökológiai hálózat	203,39	17,56%
Országos védettségű kulturális örökség	0,88	0,08%
Országos, területi védettségű kulturális örökség	0,58	0,05%
Világörökség terület	0,00	0,00%
Világörökség várományos terület	385,19	33,25%
Nem védett terület	615,55	53,13%

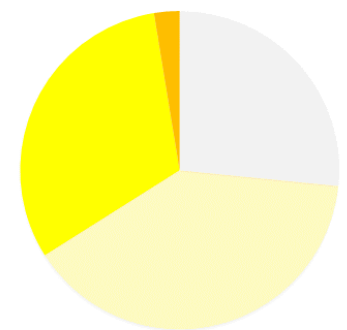

(Az indikátor országos eloszlásáról készült térkép-
pet lásd: Az országos tájkarakter-területek lehatá-
roló és leíró indikátorai II/28. térkép)

II/29. Megbecsültség

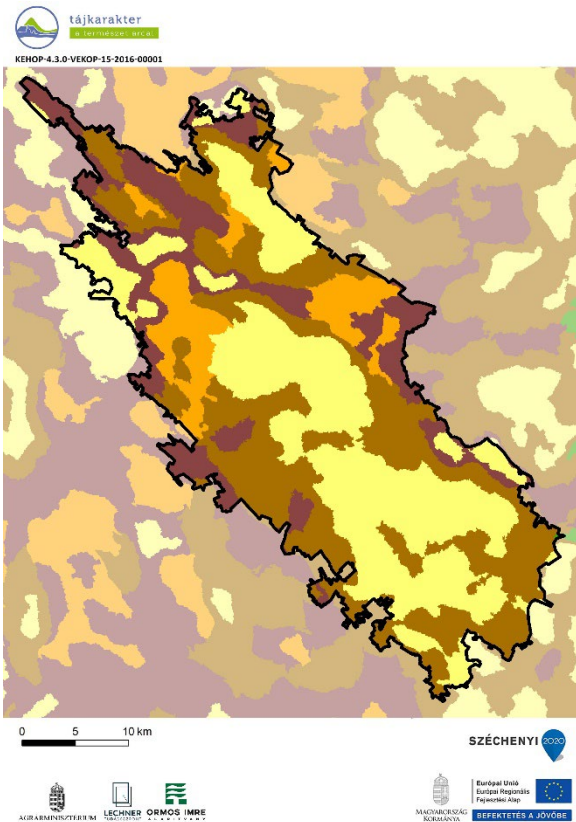

Megbecsültség	Összterület (km ²)	Területarány (%)
Kiskunsági löszhát	1158,49	100,00%
1 - Nincs, igen alacsony	308,05	26,59%
2 - Alacsony	456,97	39,45%
3 - Mérsékelt	363,58	31,38%
4 - Számottevő	29,81	2,57%
5 - Jelentős	0,08	0,01%
6 - Magas	0,00	0,00%
7 - Nagyon magas	0,00	0,00%
8 - Kiemelkedő	0,00	0,00%

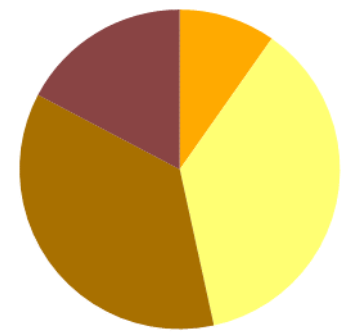

(Az indikátor országos eloszlásáról készült térkép-
pet lásd: Az országos tájkarakter-területek lehatároló és leíró
indikátorai II/29. térkép)

II/30. Vizuális jellemzők

Vizuális jellemzők	Területarány (%)
Kiskunsági löszhát	
Zárt, homogén, szegélyekben szegény területek	9,7
Átlátható, szegélyekben szegény területek	36,9
Átmeneti, közepesen zárt területek	36,1
Szegélyekben gazdag, de nem átlátható, zárt területek	17,3
Átlátható, nyitott, szegélyekben gazdag területek	0,0

Közel azonos arányban fordulnak elő az átlátható, szegélyekben szegény területek (37%) és az átmeneti, közepesen zárt területek (36%). (Az indikátor országos eloszlásáról készült térképet lásd: Az országos tájkarakter-területek lehatároló és leíró indikátorai II/30. térkép)